

Introduktion til Neuropædagogik

Om relationens betydning, trivsel
og hvornår der er ”rum for læring”

Den mangfoldige folkeskole

Samtlige 11 nordjyske kommuner og Professionshøjskolen UCN er sammen om det treårige projekt "Den Mangfoldige Folkeskole".

Her skal en lang række lokale indsatser være med til at løfte en af folkeskolens største udfordringer: At skabe rum til, at flere børn og unge kan lære og trives i den almene undervisning og deltage i skolens fællesskaber.

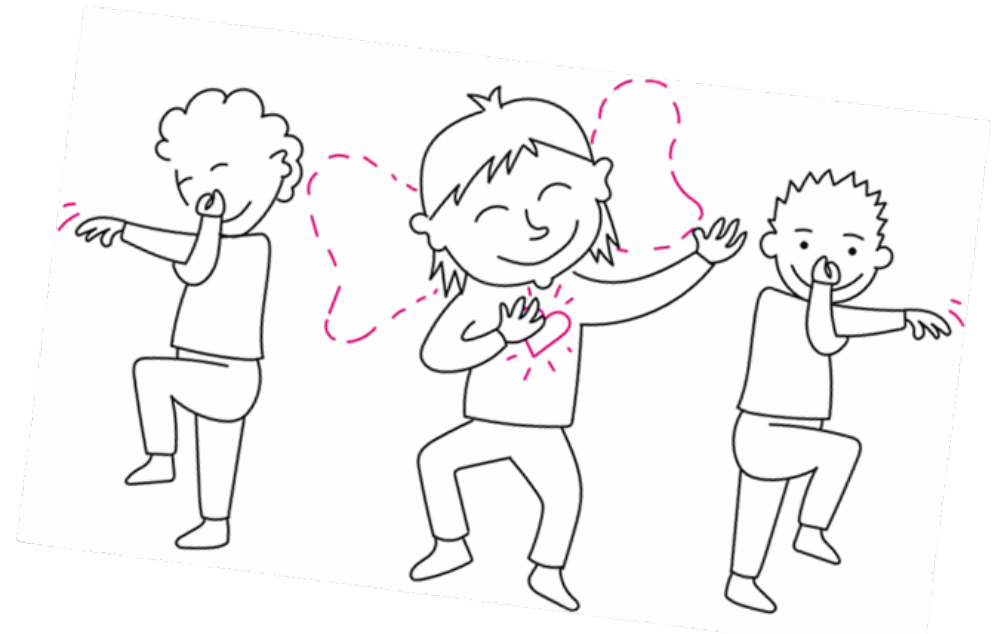
Se mere på www.denmangfoldigefolkeskole.dk

Disposition

- Det neuropædagogiske genstandsfelt - Firkløveren
- Landkortet - Den treenige hjerne
- Relationens betydning - Tryghedscirklen
- Trivsel som forudsætning for læring - Trivselsvippen
- Hvornår er der rum for læring? - Kaosmodellen

Løbende refleksion og afsluttende opsamling 😊

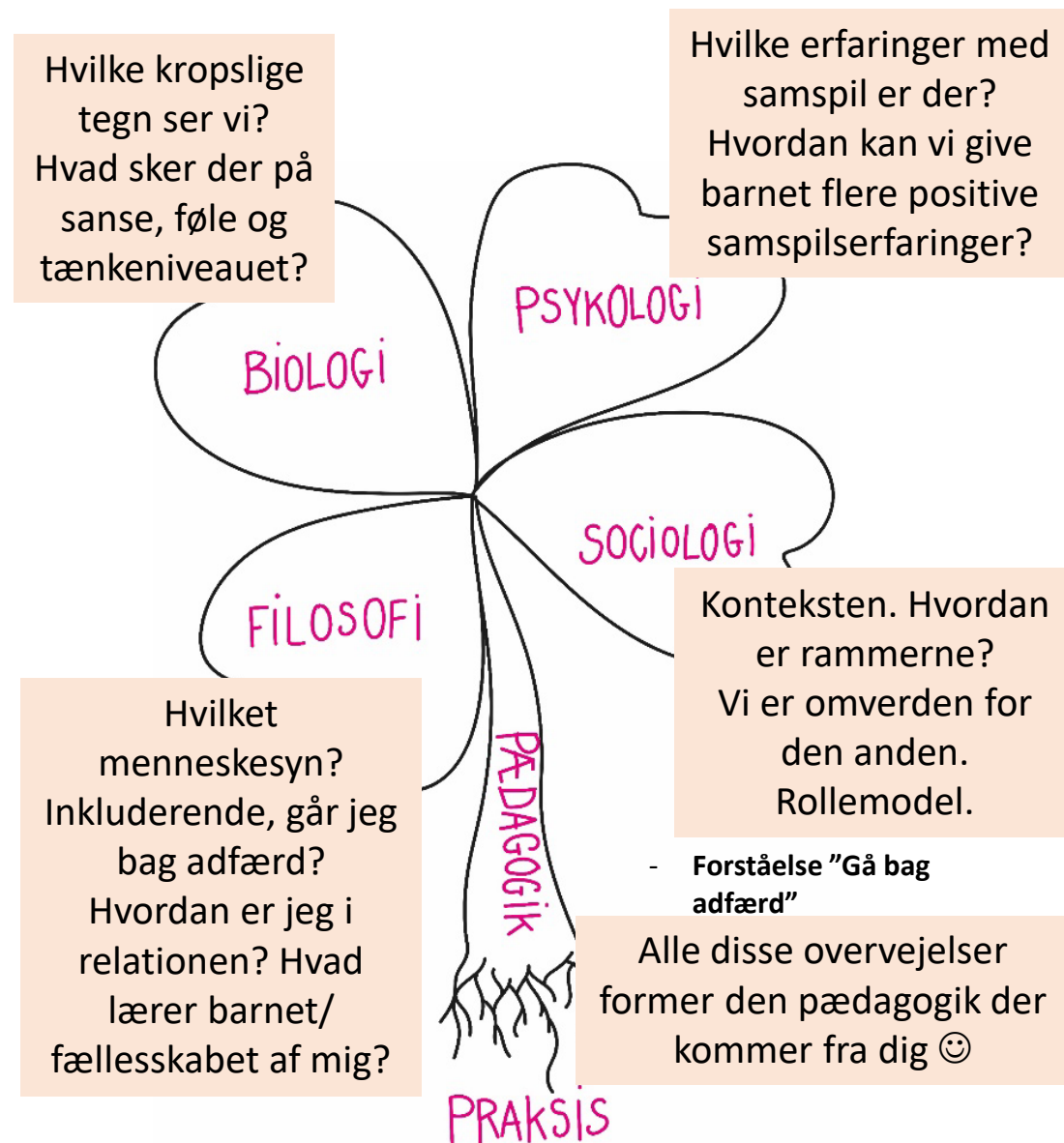
Målet er at give jer en introduktion til det neuropædagogiske perspektiv, og vise jer nogen af de tegn-identifikationsredskaber, som vi kan bruge i arbejdet med at forme en inkluderende pædagogik, der øger trivsel, læring og udvikling hos den enkelte, således muligheden for deltagelse i fællesskabet øges.

Neuropædagogik (Det teoretiske ståsted)

Neuropædagogikken tilbyder en forståelsesramme, hvor den professionelle i sin analyse af tegn forsøger at "gå bag adfærd". Al adfærd er kommunikation, og ved at ændre opfattelse fra "barnet **vil** ikke" til "barnet **kan** ikke", prøver vi at blive nysgerrige på det, som barnet forsøger at fortælle os med sin adfærd. Samtidig har vi altid fokus på os selv (relationen), konteksten og det fællesskab, som barnet deltager i.

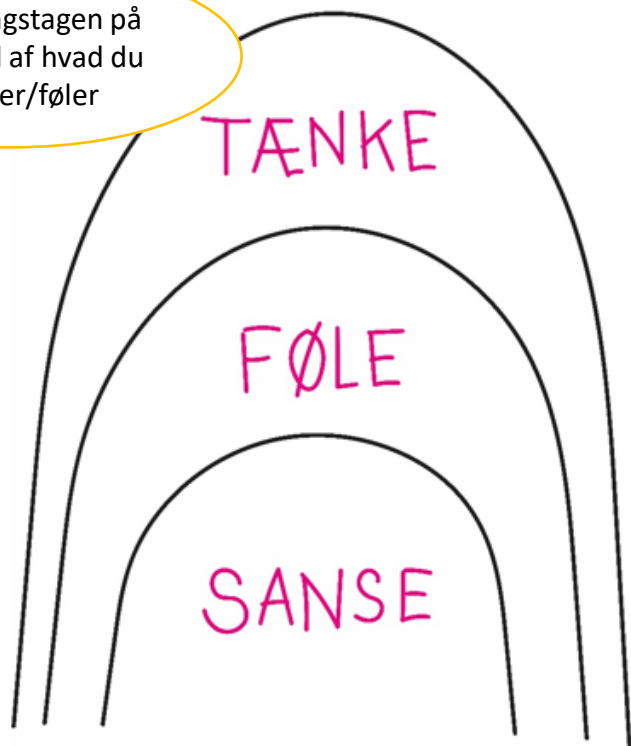
- I neuropædagogik ses al adfærd som intentionel. Det betyder, at det giver mening for den, der handler.
- Kernen i det neuropædagogiske arbejde er, på baggrund af pædagogiske observationer, at "gå bag adfærden" og forstå, hvilken mening det giver for det enkelte menneske at udvise netop denne adfærd i konteksten.
- Viden om hjernen og hjernens funktioner danner udgangspunkt for neuropædagogiske refleksioner, der kan øge forståelsen for intentionerne og motivationen bag adfærden, og som faglig argumentation for iværksættelsen af pædagogiske tiltag i fx klassefællesskabet.

Kilde: Sørensen, L. "Neuropædagogik, tegnlæsning og samskabelse i praksis": I Behnke, M. (2021)

Gennem sociale samspil udvikler vi kropsbevidsthed, følelsesmæssige og sociale kompetencer 😊

Beslutningstagen på baggrund af hvad du mærker/føler

- MENTALISERING
- PLANLÆGGE/STRUKTURERE
- FORESTILLINGSEVNE
- IMPULSRÆGULERING

- GENKENDE/VISE FØLELSER
- EMPATI
- FORNEMMELSE AF JEG, DU & VI
- TURTAGNING

- AROUSALREGULERING
- SANSESTIMULERING
- SYNKRONISERING
- FÆLLES RYTME

Mentalisering. Socialisering, skamregulering (rigtig/forkert-moral), stolthed – metablik. Behovsstyring, overkomme frygt, motivere sig selv og "omstrukturere" tanker. Indlevelse i forskellige roller. Metakognition, identitet. Arbejdshukommelse. Behovsudsættesle, eksekutive funktioner.

Mærke og have fokus på sig selv og andre. Udvikling af selvværd. Positive forventninger til samspil. Indlevelsesevne. God og dyb kontakt, når man har det godt. Trivsel. Følelsesmæssig afstemning. Tro på at vi kan løse tingene sammen. Samarbejde, opgaveløsning.

Tryghed (forudsigelighed), tilknytning, kontakt, sanseoplevelser, engagement, opmærksomhed, afstemte samspil -> på bølgelængde. Aktivitet op og ned. Afslapning, hygge og automatiserede færdigheder.

Hjernens kredsløb formes bl.a. ud fra de erfaringer vi gør os, det vi spejler os i og de forventninger, der er til os

Hvorfor er relationer så betydningsfulde?

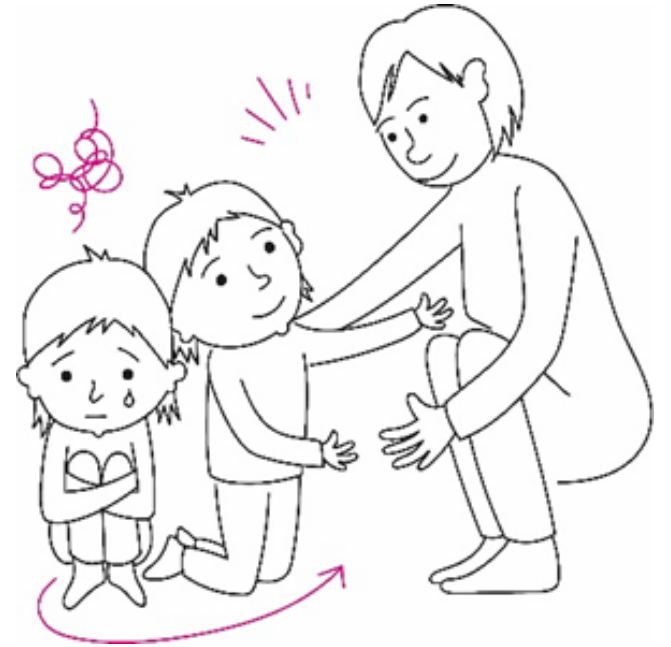
(Sørensen & Nielsen 2021)

Vi ved fra forskning, at det er i samspillet vi udvikler os som mennesker. **”Det betyder, at både børn og pædagoger/lærere udvikler sig og formes i samspil med hinanden, og at vi som mennesker har brug for hinanden for at udvikle os”** (Sørensen 2021, s.59)

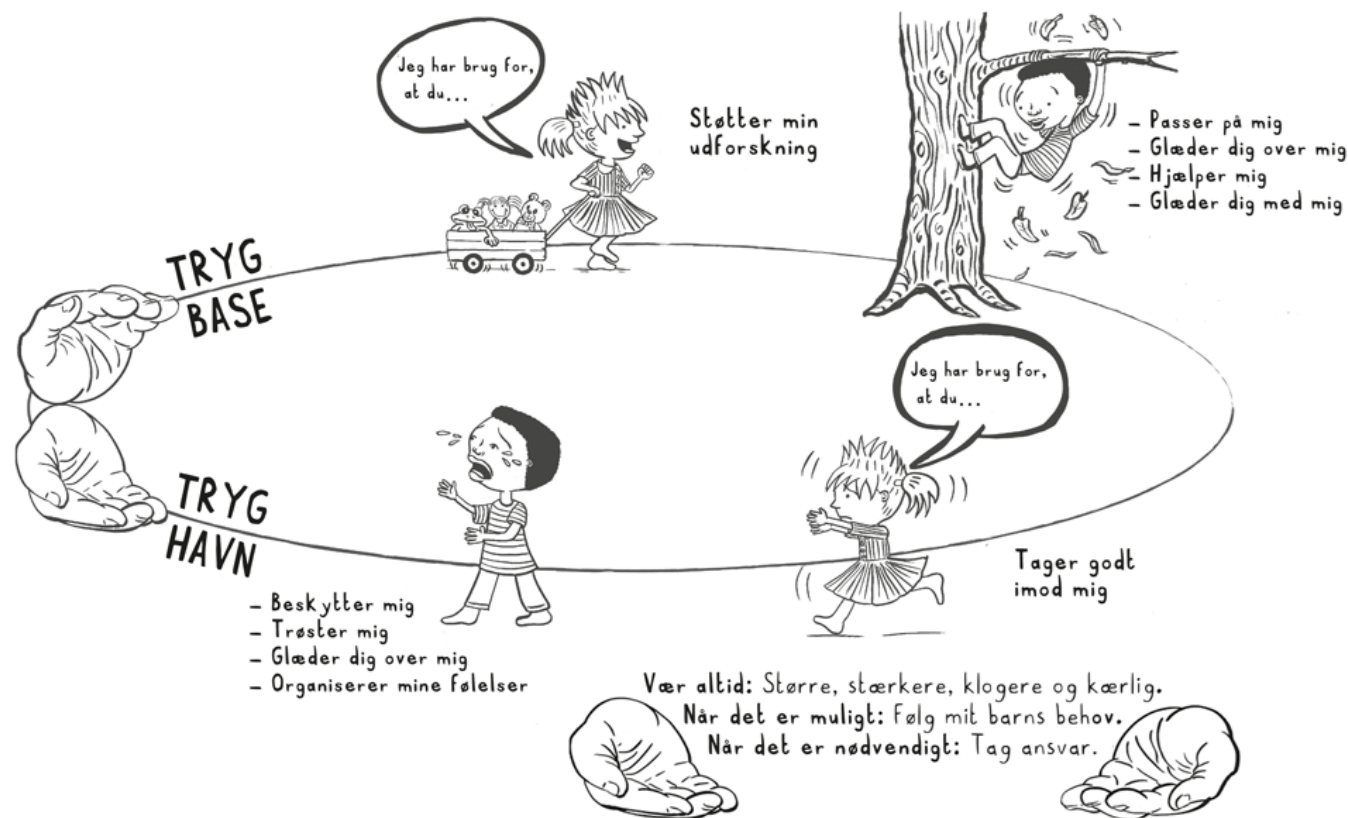
Og vi ved, at de tidlige interaktioner har stor betydning for vores følelsesmæssige og sociale udvikling, som er det fundament vores kognitive udvikling hviler på.

Vi fødes med forskellig genetik, og gennem livet mødes og præges vi af omgivelserne på forskellig vis. Det betyder, at vi som mennesker bliver bærere af forskellig *gemyt*, som en del af os og vores væren i verden. Af den grund er nogle bl.a. mere omsorgsfulde og hensyntagende, imens andre er mere ligeglade og apatiske.

Alt efter hvordan vi selv er blevet mødt og møder andre i relationen, påvirkes og påvirker vi hinandens TRIVSEL

Tryghedscirklen - samspillet betydning for barnets tryghed og trivsel

© 2018 Cooper, Hoffman, and Powell; Circle of Security International

I løbet af vores første leveår har vi oplevelsen af igen og igen at gå fra en tilstand af, at være veltilpasset i en **reguleret tilstand**, til en tilstand af **dysregulering**.

Vi bliver bange, afkølede og sultne, og vi viser vores oplevelse af disse tilstande gennem ansigtsudtryk, kropsholdning, stemme og gråd (**TEGN**).

Med tilstedeværelsen af gode omsorgspersoner bliver vores signaler læst gennem **affektiv afstemning og markeret spejling**, og vi bliver hjulpet tilbage til en tilstand af **regulering**.

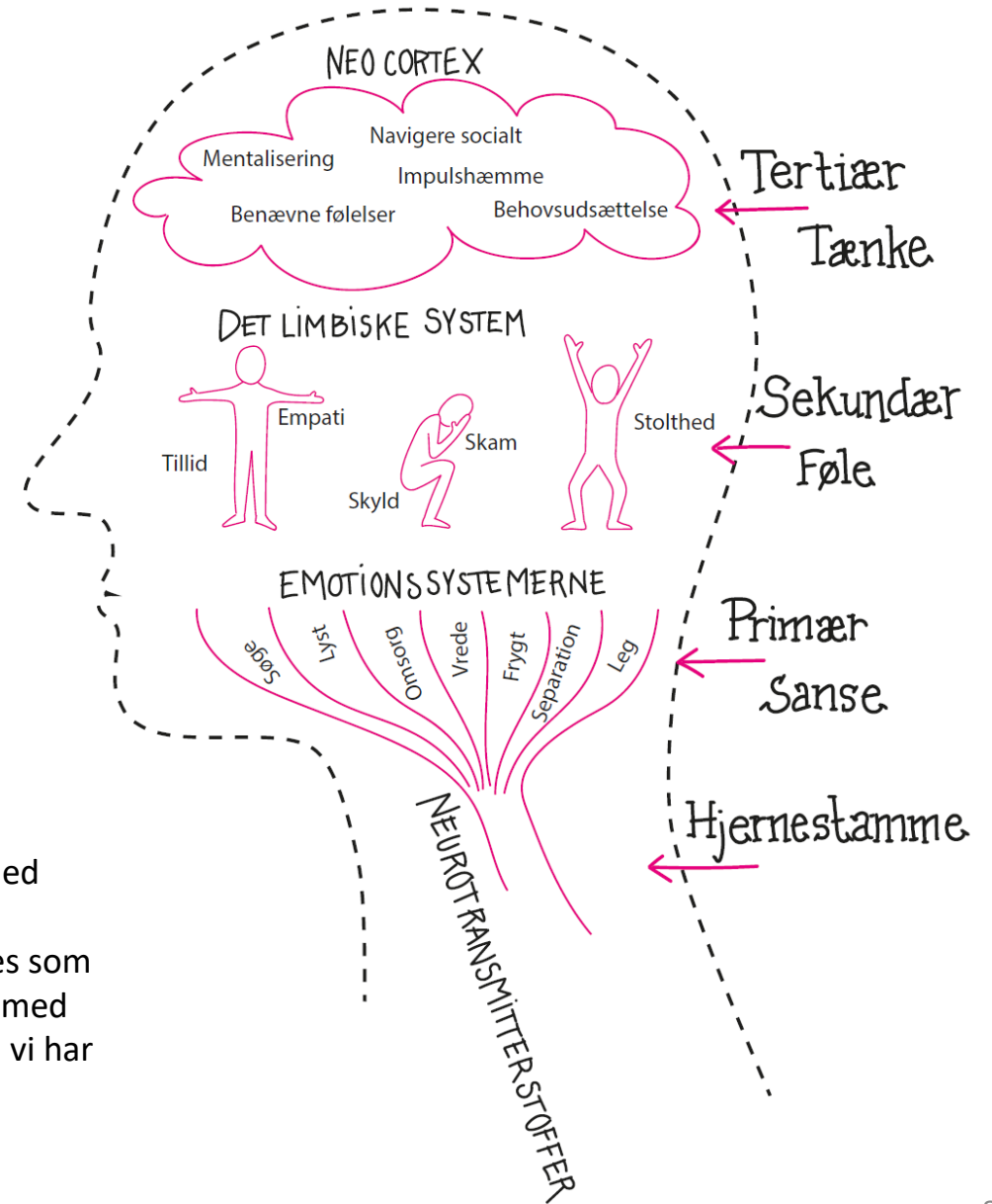
Omsorgspersonens rolle er, at forstå barnets udviklingsbehov og støtte dets **udforskningsadfærd** - lyst til at undersøge verden og lære, og samtidig lære barnet at søge tilbage igen ved behov for **følelsesmæssig afstemning og regulering**.

De 7 emotionssystemer

(Sørensen & Nielsen 2022)

Der eksisterer 7 emotionelle systemer i de subcortikale regioner i pattedyrhjernen:

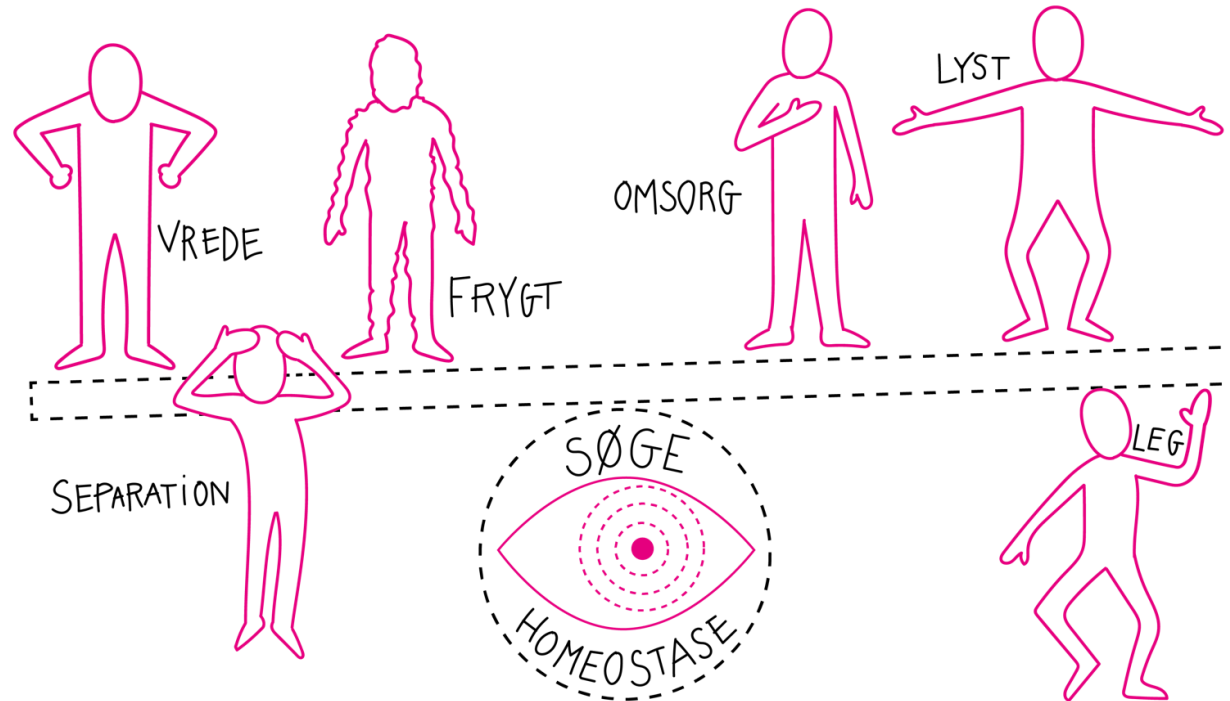
1. Søgesystemet (SEEKING)
2. Frygtssystemet (FEAR)
3. Raserisystemet (RAGE)
4. Lystsystemet (LUST)
5. Omsorgssystemet (CARE)
6. Panik/sorgsystemet (PANIC/GRIEF)
7. Legesystemet (PLAY - lære de sociale spilleregler)

Hver af disse systemer, kontrollerer adskilte, specifikke typer af adfærd forbundet med mange overlappende fysiologiske forandringer. Ifølge Panksepp eksisterer emotionssystemerne, fordi de har haft overlevelsesværdi. Mennesket har haft succes som art bl.a. fordi vi formår at søge føde, tryghed og lære sociale spilleregler i samværet med vores artsfæller. Fordi vi kan tage vare på afkom, har behov for genforening, og fordi vi har behov for at undgå smerte og adskillelse fra "flokken".

Trivselsvippen

(Sørensen & Nielsen 2022)

De erfaringer som børn har med sig bliver forventninger til samspil.

- Hvordan ser vippen ud? Er der smidig bevægelse?
- Hvordan møder jeg som lærer/pædagog de aktiverede emotionssystemer hos børnene?
- Hvad sker der i konteksten, når vippen tipper i klassen/børnegruppen?
- Hvordan opreguleres til trivsel i samarbejdet med børn og forældre?

Trivsel er en forudsætning for læring!!!

Vi udvikler evnen til empati gennem vores relationer 😊

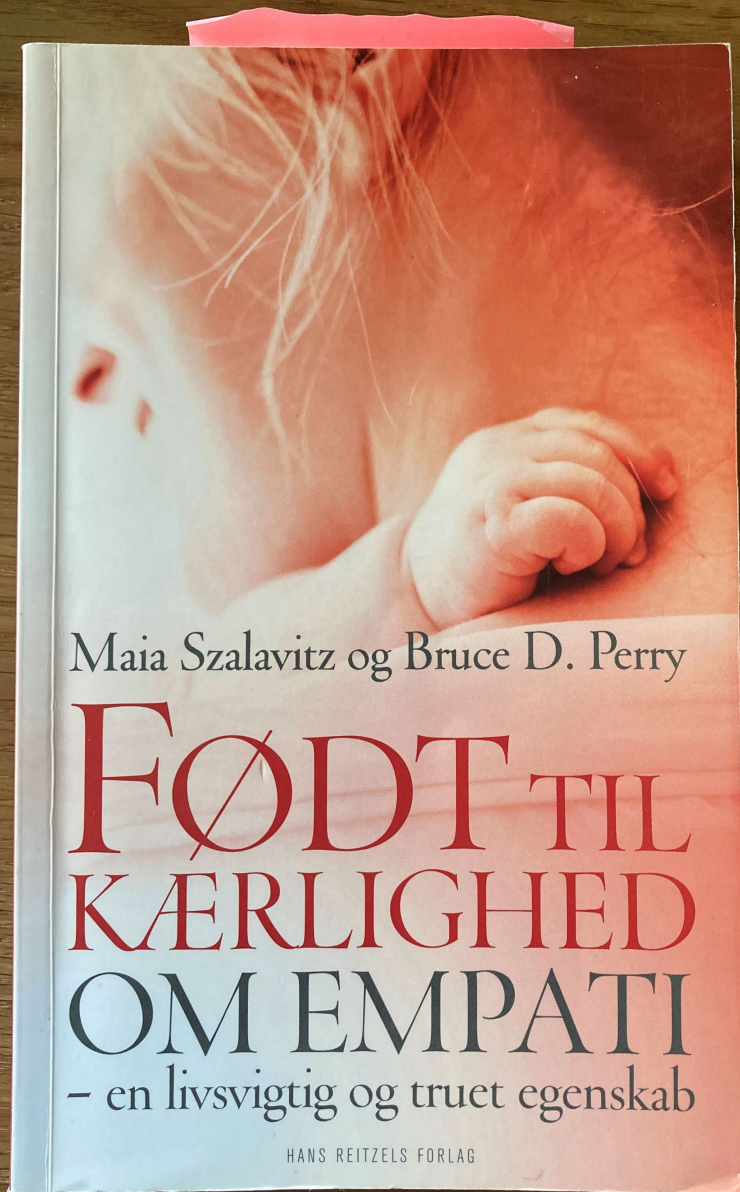
Bruce Perry, amerikansk forsker i neurovidenskab:

”Det er antallet af interaktioner og relationelle erfaringer der udvikler vores evne til empati”

(Perry 2018)

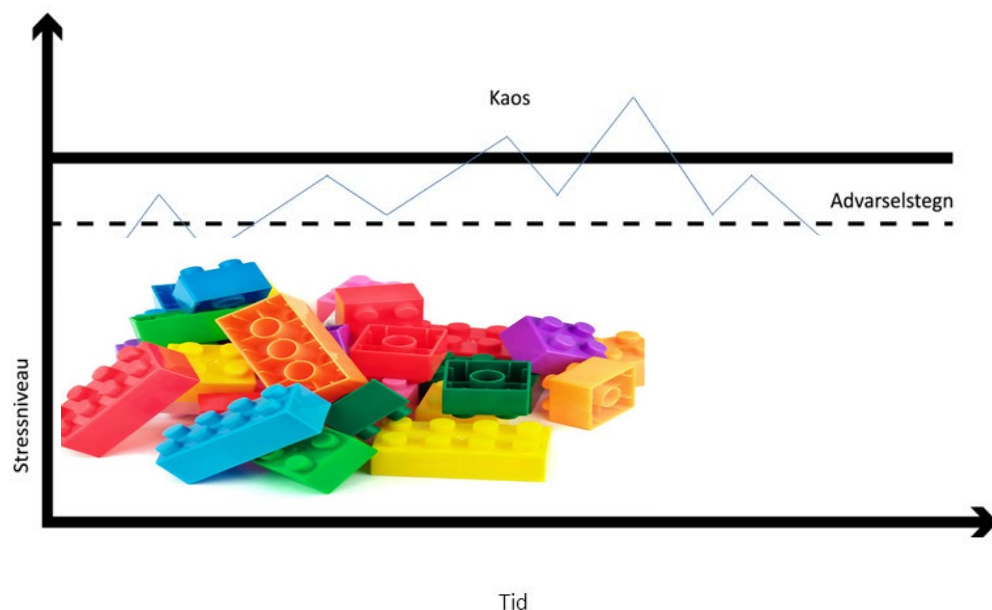
Evnen til empati udvikles kun i samspillet, modnes ikke af sig selv. Hvad tænker I om det fx ift. skærme mm...?

Desuden - Mental Robusthed (Eva Hertz) - relationer er den vigtigste faktor ift. vores psykiske sundhed, mentale helbred.

Trivsel som forudsætning for læring

Stressbelastningsfaktorer og Advarselstegn (Hejlskov 2010)

Stressbelastningsfaktorer bygger sig op som klodser på hinanden, og vores opgave bliver, at "tage klodser på" og "tage klodser af", så der fortsat er rum for deltagelse, læring og udvikling hos alle børn.

I praksis handler det om, at identificere belastningsfaktorer (og ressourcer). Vi kigger på konteksten omkring barnet - alle øjne på.

Hvilke faktorer kan virke stressbelastende? (Livshistorie/ familiær baggrund, erfaringer fra institutioner, skoleskift, klassefællesskabet, faglige udfordringer, diagnose, svigt, uforudsigelighed, krav, samspil mm.)

Er der situationsbestemte faktorer, som vi kan justere på/tilpasse?

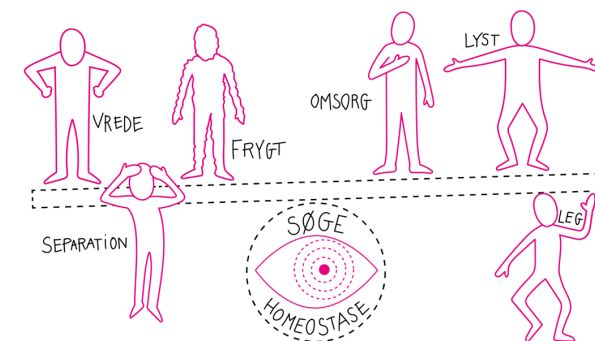
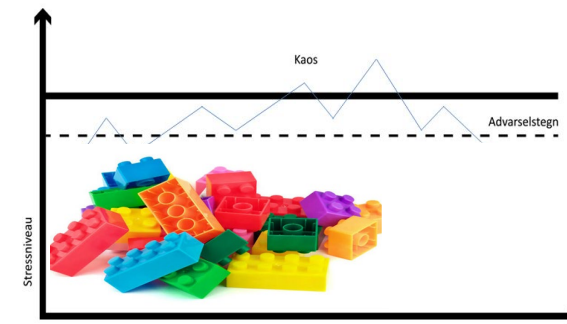
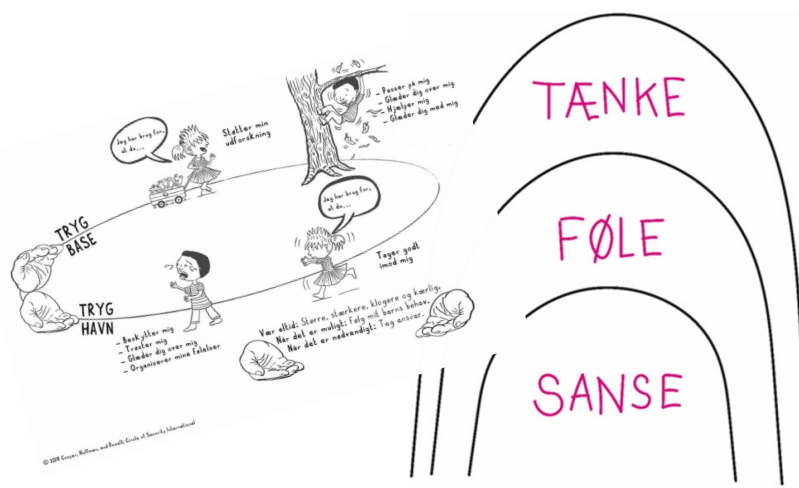
Alle omkring barnet har ansvaret for balancen. Hvordan har du det med ikke at komme af med dine klodser? 😊

Refleksion - Er der rum for læring?

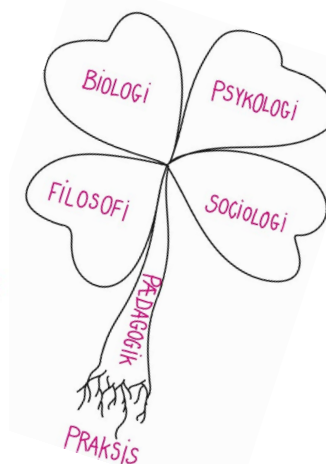
Med neuropædagogiske briller; Teglæses, opstilles hypoteser og iværksættes tiltag

- - Hvem er eleven og hvordan er min relation til eleven? (Livshistorien, relationen)
- - Hvor er eleven udviklingsmæssigt? (Firkloveren, den treenige hjerne).
- - Hvordan er elevens trivsel i fællesskabet? (Tryghedscirklen/Trivselsvippen)
- - Hvilke belastningsfaktorer (og ressourcer) får vi øje på? (Kaosmodellen)

Hvordan skaber vi rum for deltagelse, læring og udvikling?
 Hvordan skal pædagogikken (stilken) så se ud?
 Hvordan skal jeg være i relationen?
Tegnene anviser pædagogikken!

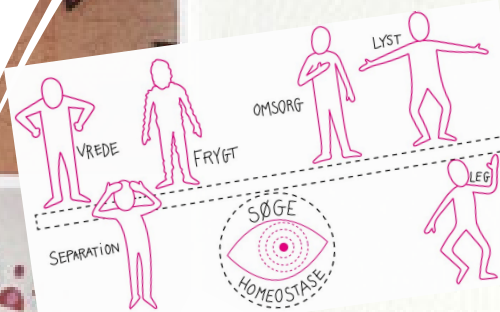
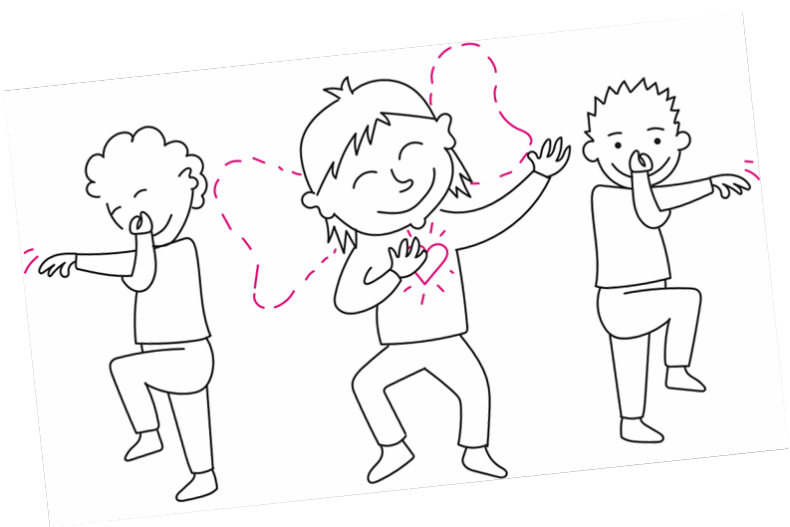

- MENTALISERING
- PLANLÆGGE/STRUKTURERE
- FORESTILLINGSEVNE
- IMPULSREGULERING
- GENKENDE/VISE FØLELSER
- EMPATI
- FORNEMMELSE AF JEG, DU & VI
- TURTAGNING
- AROUSALREGULERING
- SANSESTIMULERING
- SYNKRONISERING
- FÆLLES RYTME

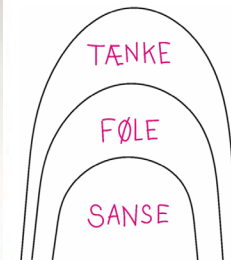

Hvad tager du med dig fra dagen i dag?

Hvad skal der til for at denne viden kommer eleverne til gavn?

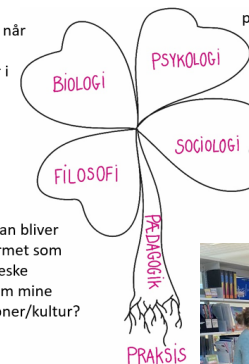

I dag blev jeg særlig taget af I praksis, når jeg....

Trivsel og læring....
Belastningsfaktorer og justering....
Samspil.....

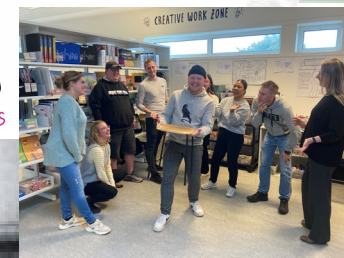
Hvad sker der i krop og hjerne, når vi opbygger relationer og er i samspil med andre?

Hvorfor er relationer vigtige for vores psykiske udvikling og trivsel?

Hvilken betydning har omgivelserne for opbyggelsen af relationer?

Hvordan bliver jeg formet som menneske gennem mine relationer/kultur?

SKRITTE PLACER	VIKAR
DANSK	MATEMATIK
GRUPPEARBEJDE	BILLEDKONST
FOLK. KONTEKSTER	KLASSEFELLESSKAB
SKOLESKIFT	SØSKENDE
ADHD	FAMILIE
	BEDRE-MOR

Relationen er betydningsfuld fordi....

Kilder og litteratur til videre læsning

- Hjemmesiden www.denmangfoldigefolkeskole.dk
- Sørensen, L. & Nielsen, L. J. (2021) Neuropædagogik, tegnlæsning og samspil i praksis. I: Behnke, M. Pædagogen som forandringsagent. Akademisk Forlag.
- Sørensen, L. & Nielsen, L. J. (2022) Emotioner og følelser - om homeostase og følelseslivets tilblivelse. I: Oberländer, E. Neuropsykologi i et neuropædagogisk perspektiv. Dafolo.
- Hart, S. (2016) Neuroaffektiv udviklingspsykologi 1-3. Hans Reitzels.
- Hart, S. (2020) De følsomme relationer. Hans Reitzels.
- Hejlskov, B. E. (2010) Problemskabende adfærd. Dansk psykologisk Forlag.
- Perry, B. (2018) Født til kærlighed. Hans Reitzels.

Ekstra slides 😊

Neuroaffektiv udviklingspsykologi (Hart 2016)

Neuroaffektiv udviklingspsykologi tager udgangspunkt i udviklingspsykologiske teorier og tilknytningsteori, samt neurovidenskabelig forskning omkring hjernens affektive områder. Forskningsmæssigt er den optaget af hvordan personlighed, følelser og sociale funktioner udvikles.

Grundlæggende forståelse:

- Mennesket er socialt, og vores psykiske funktioner afhænger af de interaktioner, vi har med vores sociale miljø
- Mønstret af tidlige relationsformer er afgørende for vores personlighedsudvikling (De 3 første leveår)
- Mennesket er født med et plastisk nervesystem, livslang læring/udvikling.

- **Forståelse "Gå bag adfærd"**
- **Empati**
- **Accept/tålmodighed**
- **Evne til justering (pædagogisk/didaktisk)**